

Programmaboekje Haagse Opleidingschool Wo en hbo-niveau 2, 3, 4

Versie 12 juli 2021

Inhoud

1. Inleiding	5
2. Wie werken er samen binnen de HOS?	7
3. Visie	11
4. Het HOS opleidingsprogramma	12
5. Planning HOS opleidingsprogramma 2021-2022	17
6. Enkele afspraken	26
7. Nuttige tips en hints	26
8. Regelgeving	27
Bijlage 1: ICLON Leiden tijdlijn werkplekieren	28
Bijlage 2: TU Delft Master Science Education and Communication (SEC)	29
Bijlage 3: HOS doorstroomformulier	31
Bijlage 4: Toelichting op programmaonderdelen HOS praktijkdagen	32

Beste student,

Welkom bij de Haagse Opleidingsschool (HOS). De HOS is een opleidingsschool die in 2018 is gestart en waarin studenten zich op negen scholen in de praktijk én op de Hogeschool Rotterdam, ICLON en TU-Delft ontwikkelen tot een bekwame leraar.

De veranderingen in de maatschappij gaan snel en als HOS vinden wij het belangrijk dat onze studenten toegerust zijn om hun toekomstige leerlingen voor te bereiden om in deze veranderende maatschappij een rol te kunnen spelen. Daarom besteden wij binnen de HOS extra aandacht aan de 21ste eeuwse vaardigheden en met name aan de digitale vaardigheden van onze studenten.

In dit programmaboekje hebben we allerlei belangrijke en nuttige zaken op een rij gezet. We hopen je daarmee te helpen om je weg te vinden, het beste uit je opleiding te halen en de leraar te worden die jij wilt zijn. Daarnaast is er veel informatie en nieuws over de HOS te vinden op onze website:

www.haagseopleidingsschool.nl.

Dit programmaboekje is voor wo-studenten en studenten hbo-niveau 2, 3 en 4 binnen de HOS. Voor hbo-niveau 1 studenten is er een apart programmaboekje. Voor deze studenten wordt (in samenwerking met de andere Haagse opleidingsscholen) een apart opleidingsprogramma neergezet.

Veel succes en plezier met je opleiding!

Leonie Drabbe

Directeur 's Gravendreef College
Voorzitter stuurgroep HOS

1. Inleiding

Wat is een programmaboekje?

Alle studenten hebben vanuit hun eigen lerarenopleiding een handleiding werkpleklers. De doelen, opdrachten en beoordeling zijn immers voor studenten van alle lerarenopleidingen hetzelfde, maar per opleidingsschool is de weg daar naar toe verschillend. Dit staat in het programmaboekje beschreven. Het programmaboekje begrijp je het beste als je eerst de algemene handleiding van jouw lerarenopleiding goed hebt doorgenomen.

Voor wie is dit programmaboekje bedoeld?

Dit programmaboekje is bedoeld voor alle wo- en hbo-niveau 2, 3 en 4 studenten die binnen de Haagse Opleidingsschool (HOS) hun opleidingstraject volgen en voor hun opleiders en begeleiders.

Voor hbo-niveau 1 studenten is er een apart programmaboekje. Voor deze studenten wordt (in samenwerking met de andere Haagse opleidingsscholen) een apart opleidingsprogramma neergezet.

De Haagse Opleidingsschool (HOS)

Binnen de HOS werken negen Haagse vo-scholen en drie lerarenopleidingen nauw samen om studenten op te leiden tot start- en stadsbekwame docenten in het voortgezet onderwijs.

Pedagogisch didactisch vernieuwen

Pedagogisch didactisch vernieuwen staat centraal in de (opleidings-)activiteiten van de HOS. De veranderingen in de maatschappij gaan snel en als HOS vinden wij het belangrijk dat onze studenten toegerust zijn om hun toekomstige leerlingen voor te bereiden om in deze veranderende maatschappij een rol te kunnen spelen. Daarom besteden we binnen de HOS extra aandacht aan de 21ste eeuwse vaardigheden en met name aan de digitale vaardigheden van onze studenten. Binnen de HOS kun je kennis maken met verschillende typen scholen, van vmbo en lwoo tot gymnasium.

Observeren, proberen, innoveren

Binnen de HOS leer je om les te geven in een steeds veranderende samenleving en draag je bij aan pedagogische didactische vernieuwing in onze scholen en lerarenopleidingen. Studenten observeren, proberen dingen in de praktijk uit, evalueren en passen waar nodig aan en werken hierbij nauw samen met hun werkplekbegeleider. We staan open voor de inbreng en ideeën van studenten en bieden ruimte voor proberen en experimenteren. Studenten vormen op die manier een impuls voor vernieuwing binnen onze scholen en lerarenopleidingen.

Innomo's (innovatieve modules)

De zogenaamde innomo bijeenkomsten (innovatieve modules) vormen een belangrijke impuls voor vernieuwing binnen de HOS. Innomo's zijn innovatieve modules als centrale pijlers in onze opleidings- en professionaliseringsactiviteiten. Er vinden jaarlijks diverse HOS innomobijeenkomsten plaats voor alle betrokkenen binnen de HOS: studenten, docenten, opleiders, begeleiders en leidinggevenden.

Quote student: "Ik heb echt gezien /ervaren/geleerd wat het docentschap inhoudt"

Uit welke onderdelen bestaat het HOS opleidingsprogramma?

Binnen de HOS word je voor een belangrijk deel in de praktijk (40-50%) opgeleid, via het opleidingsprogramma van de HOS. Het opleidingsprogramma bestaat uit de volgende onderdelen:

- Werkplekleren op school.
- Gezamenlijk op HOS-niveau:
 - Start- en afsluitende bijeenkomsten.
 - Vier praktijkdagen: werkbijeenkomsten en intervisie.
 - Innomo's: innovatieve modules (gekoppeld aan de praktijkdagen).

Wie kom ik tegen binnen de HOS?

Binnen de vo-scholen:

- Schoolcoördinator: coördinatie samen opleiden / HOS binnen de school.
- Schoolopleider: algemeen begeleider studenten en bruggenhoofd tussen school en lerarenopleiding(en).
- Co-docent: ontwikkelen en verzorgen van onderdelen van het HOS opleidingsprogramma en/of professionaliseringsactiviteiten.
- Werkplekbegeleider: begeleiding van de student bij het werkplekleren in de dagelijkse praktijk.

Binnen de lerarenopleidingen:

- Instituutcoördinator: coördinatie samen opleiden / HOS binnen het instituut, verbinding scholen-instituten.
- Instituutopleider: algemeen begeleider studenten en primair aanspreekpunt voor schoolopleiders.

Je opleidingstraject binnen de HOS

Alle studenten krijgen de kans om binnen de HOS hun gehele opleidingstraject te doorlopen.

Hbo-studenten wisselen jaarlijks van school en krijgen in mei/juni een nieuwe stageplaats aangeboden, waarbij zij eventueel vooraf hun voorkeur voor een school kunnen aangeven.

Wo-masterstudenten kunnen, als zij dit willen, halverwege het schooljaar van school wisselen (onderbouw-bovenbouw). Studenten van de educatieve minor of module maken tijdens de HOS praktijkdagen kennis met de verschillende HOS scholen.

Doorstroomformulier

Indien je wordt doorgeplaatst naar een nieuwe school binnen de HOS, stel je aan het eind van het studiejaar (in samenspraak met je werkplekbegeleider, schoolopleider en instituutopleider) in het HOS doorstroomformulier een overzicht op met daarin je sterke kanten, ontwikkelpunten en leerdoelen voor het komend jaar. Je neemt dit doorstroomformulier op in je portfolio. Je bent er zelf voor verantwoordelijk om dit te delen en bespreken met de nieuwe werkplekbegeleider en schoolopleider. Desgewenst kan contact worden opgenomen met de werkplekbegeleider en/of schoolopleider van de vorige school.

Het doorstroomformulier is opgenomen als bijlage 3 in dit programmaboekje en is te downloaden via onze website (www.haagseopleidingsschool.nl).

Meer weten over de HOS, nieuws volgen en de meest actuele documenten downloaden?

Bezoek onze website: www.haagseopleidingsschool.nl

2. Wie werken er samen binnen de HOS?

De vo-scholen

- Christelijk Gymnasium Sorghvliet (gymnasium)
- Corbulo College (Lucas Onderwijs, vmbo, lwoo)
- Diamant College (Lucas Onderwijs, vmbo, lwoo, mavo en isk)
- Heldring College (Lucas Onderwijs, vmbo basis-kader-tl/mavo)
- Roemer Visscher College (Scholengroep Den Haag Zuid West, vmbo, lwoo)
- Segbroek College (VO Haaglanden, mavo, havo, vwo)
- 's-Gravendreef College Leidschendam (Scholengroep Spinoza, vmbo)
- 's-Gravendreef College Leidschenveen (Scholengroep Spinoza, vmbo, havo)
- Pieter Groen (Stichting Andreas College, vwo, havo, vmbo-t)

Christelijk Gymnasium Sorghvliet

- Betrokken
- Zorg voor leerlingen
- Kleinschalig
- Innovatief
- Talentontwikkeling
- Opleiden tot onafhankelijk denkende wereldburgers

Corbulo College

- Techniek
- Technologie
- Design
- Kleinschalig
- Innovatief
- Creatief

Diamant College

- Talentontwikkeling
- Uitstel van keuzes
- Loopbaanbegeleiding

Heldring College

- Zorg en Welzijn
- Economie en Ondernemen
- Burgerschap
- Passend diploma

Roemer Visscher College

- Kleurrijke school
- Leren door te doen
- Leren kiezen
- Talentontwikkeling
- Zonder relatie geen prestatie

Segbroek College

- Grote scholengemeenschap (2 locaties)
- TopSport Talent
- Talentprogramma's
- Volop in beweging, dynamisch
- Den Haag in het klein
- Openbaar
- Diversiteit

's-Gravendreef College Leidschendam

- Kleinschalig
- Enthousiast team
- Uitdagend en activerend onderwijs middels 21 eeuwse vaardigheden en ICT

's-Gravendreef College Leidschenveen

- Dramalessen
- Masterclass musical, sport en film
- 21st century skills
- DSL lessen
- RTTI

Pieter Groen

- TTO en internationalisering
- Science
- Persoonlijk en gepersonaliseerd
- Succesvol doorstromen

De lerarenopleidingen

- Hogeschool Rotterdam, Instituut voor Lerarenopleidingen (hbo)
- Universiteit Leiden, ICLON (wo)
- TU Delft, SEC (wo)

Bijlage 1 en 2 van dit programmaboekje presenteren de opbouw / tijdslijn van twee van onze lerarenopleidingen: ICLON en SEC. De links naar de stage handleidingen van ICLON en SEC zijn:

- <http://stagehandleiding.net>
- <https://www.universiteitleiden.nl/iclon/lo>

De meest actuele versie van de stagehandleiding van de HR voor de verschillende niveaus is te downloaden via:

- <https://www.hogeschoolrotterdam.nl/samenwerking/instituten/instituut-voor-lerarenopleidingen/samenwerken/>

Studenten kunnen in niveaus versnellen of vertragen; elk niveau sluit af met een CGI waarbij de schoolopleider en instituutopleider samen beoordelen.

Universiteit
Leiden
ICLON

3. Visie

Het centrale thema in de visie van de HOS is vernieuwing: we leiden docenten op die pedagogisch en didactisch vernieuwen. De vier belangrijkste uitgangspunten van de visie van de HOS zijn:

- *Leren lesgeven in een vernieuwende omgeving (21st century skills).*
De Haagse samenleving en arbeidsmarkt veranderen en hierdoor ontstaat er een behoefte aan andere vaardigheden van onze leerlingen; namelijk [21st century skills](#). Dit vraagt vernieuwing van ons onderwijs en daarmee ook andere pedagogisch didactische competenties van (aankomend) docenten in onze scholen. Tegenwoordig verwachten we van docenten een meer onderzoekende houding, meer activerende didactiek (leren door te doen) en 'digitale geletterdheid'.
Studenten maken kennis met diverse contexten door ieder jaar op een andere HOS-school stage te laten lopen. Op al onze scholen krijgen studenten ruimte om vernieuwingen uit te proberen en daarmee bij te dragen aan de onderwijsontwikkeling binnen onze scholen.
- *Professionele leergemeenschap als bron voor onderwijsvernieuwing en persoonlijke ontwikkeling van studenten, starters en docenten.*
Leren en vernieuwen doen we niet alleen, maar van en met elkaar. Studenten vormen een belangrijke aanjager van vernieuwing op pedagogisch en didactisch gebied in de scholen. Studenten, starters en docenten vormen binnen de HOS een professionele leergemeenschap rondom pedagogische en didactische thema's, die als bron voor vernieuwing en persoonlijke ontwikkeling dienen.
- *Kweekvijver voor talent.*
De HOS vormt een kweekvijver voor onderwijstalent voor Den Haag. In de HOS halen we nieuw talent binnen, we leiden talent op en behouden dit talent voor het Haagse onderwijs. Als HOS hechten we veel waarde aan goede, persoonlijke begeleiding aan studenten. Om dit te kunnen realiseren, investeren we in de professionalisering van de begeleiders en opleiders. Ook investeren we in goede begeleiding van startende leraren om uitval te voorkomen.
- *Samen verantwoordelijk.*
Lerarenopleidingen en scholen werken binnen de HOS nauw samen, zoveel mogelijk in gelijkwaardigheid. Er vindt structurele uitwisseling en samenwerking tussen scholen en lerarenopleidingen plaats op het gebied van vernieuwing. Het praktijk- en het instituutsdeel van de opleiding sluiten naadloos op elkaar aan.
We verbinden theorie en praktijk door nauwe samenwerking tussen de instituutsopleider, schoolopleider en werkplekbegeleider in de begeleiding en opleiding van onze studenten. Binnen de HOS is er co-docentschap, waarbij het opleidingsprogramma in nauwe samenwerking tussen school- en instituutsopleiders wordt verzorgd.

Quote student: "De werkbijeenkomsten waren erg leerzaam, super begeleiding"

4. Het HOS opleidingsprogramma

Binnen de HOS word je voor een belangrijk deel in de praktijk (40-50%) opgeleid, via het opleidingsprogramma van de HOS. Het opleidingsprogramma bestaat uit de volgende onderdelen:

- Werkplekleren op school.
- Gezamenlijk op HOS-niveau:
 - Start- en afsluitende bijeenkomsten.
 - Vier praktijkdagen: werkbijeenkomsten en intervisie.
 - Innomo's: innovatieve modules (gekoppeld aan de praktijkdagen).

Het opleidingsprogramma in tijden van corona

Als het kan, vinden de bijeenkomsten en praktijkdagen plaats op de HOS-scholen zodat je kennis maakt met onze locaties. We houden er echter rekening mee dat de bijeenkomsten van ons opleidingsprogramma mogelijk online plaatsvinden in verband met de corona ontwikkelingen. We zullen je hierover informeren en kijk ook op onze website (www.haagseopleidingsschool.nl) voor het laatste nieuws.

Werkplekleren

De basis van het opleidingsprogramma bestaat uit het leren op de werkplek. Bij het leren op de werkplek word je begeleid door je werkplekbegeleider, schoolopleider en instituutopleider. Zij stimuleren je om je handelen te baseren en onderbouwen op basis van theoretische inzichten.

Focuspunten werkplekleren: 'kweekvijver voor talent'

Binnen de HOS hebben we voor alle categorieën studenten focuspunten voor het werkplekleren geformuleerd; zie hieronder. Deze focuspunten kun je als student benutten in het gesprek met jouw werkplekbegeleider, school- en instituutopleider over jouw ontwikkeling. Ook verwachten we dat je op deze focuspunten reflecteert in je portfolio.

Hbo-studenten:

Niveau 2:

- Verdiepen in ICT binnen de sectie.
- Wat gebeurt er buiten de lessen om. Buitenschoolse activiteiten. Hierbij betrokken zijn.

Niveau 3:

- Verdieping in de zorg op de school.
- Onderwijs leerprogramma's.

Niveau 4:

- Managementstructuur van de school onderzoeken.
- Vierdejaars als buddy voor de 2de jaars op school (beiden aanwezig op de woensdagen).

Wo-studenten:

- Ontdekken van jouw talent tijdens het geven van de les (minor / master).
- Onderwijs leerprogramma's (minor / master).
- Verdiepen in ICT binnen de sectie (master).
- Verdieping in de zorg van de school (master).

Startbijeenkomst

Op twee momenten per schooljaar (september, februari) vindt een startbijeenkomst plaats voor de studenten die binnen de HOS starten met hun praktijkperiode (hbo en wo). Tijdens de startbijeenkomsten is er ruimte voor kennismaking en ga je zelf aan de slag met informatie verzamelen over het stagetraject: hoe ziet jouw stagetraject er de komende periode uit? In de middag bespreek je dit met je eigen werkplekbegeleider.

De HOS startbijeenkomsten vinden in 2021-2022 plaats op:

Septemberstart:

- Voor wo-studenten: woensdag 8 september 2021 08.30 - 17.00u, Gymnasium Sorghvliet (*middag op de eigen stageschool*).
- Voor hbo-studenten niveau 2, 3, 4: woensdag 15 september 2021 08.30 - 17.00u, Roemer Visscher College (*middag op de eigen stageschool*).

Februaristart:

- Woensdag 2 februari 2022 08.30 - 17.00u (wo februaristart), Gymnasium Sorghvliet (*middag op de eigen stageschool*).

Afsluitende bijeenkomst

Ieder schooljaar sluit de HOS het schooljaar feestelijk af met alle betrokkenen tijdens de afsluitende bijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst is er veel ruimte voor uitwisseling en krijgen studenten de gelegenheid hun resultaten te presenteren.

De HOS afsluitende bijeenkomst vindt in 2021-2022 plaats op:

- Woensdag 22 juni 2022, 16.00u-20.00u, Corbulo College.

HOS praktijkdagen

In 2021-2022 organiseert de HOS in totaal vier praktijkdagen (één per onderwijsperiode). Alle studenten binnen de HOS (wo en hbo-niveau 2, 3 en 4) worden geacht hierbij aanwezig te zijn.

In de praktijkdagen maak je als student zelf een keuze uit de bijeenkomsten die je op dat moment wil volgen, passend bij jouw leervragen en -doelen. Het is aan te raden om de keuze voor de bijeenkomsten in overleg met jouw schoolopleider te maken: welke bijeenkomsten passen het beste bij jouw leertraject op dat moment? Let op: verschillende onderdelen van het programma bestaan uit meerdere bijeenkomsten. Het is belangrijk om deze bijeenkomsten zoveel mogelijk in combinatie te volgen: bijvoorbeeld tijdens praktijkdag 1 volg je 'basis ict in de klas 1', praktijkdag 2 (25 november 2020), dan volg je tijdens de 2^e praktijkdag 'basis ict in de klas 2'.

De HOS praktijkdagen vinden in 2021-2022 plaats op:

- Woensdag 06-10-2021 (OP1): 09.30 - 16.00u (voor hbo studenten: tot 17.30u), Heldring College.
- Woensdag 01-12-2021 (OP2): 9:30-18:30u (inclusief innomo), Segbroek College.
- Woensdag 16-02-2022 (OP3): 9:30-18:30u (inclusief innomo), 's Gravendreef College (Klaas Voskuildreef).
- Woensdag 25-05-2022 (OP4): 09.30 - 16.00u (voor hbo studenten: tot 17.30u), Pieter Groen.

Belangrijk: noteer deze data en tijden alvast in je agenda!

De intervisiebijeenkomsten / stagebegeleiding op de scholen vindt in 2021-2022 plaats op:

- Woensdag 03-11-2021 (OP1).
- Woensdag 09-02-2021 (OP2).
- Woensdag 06-04-2022 (OP3).

De opzet van de praktijkdagen is afgestemd op de curricula van zowel de HR, TU Delft als ICLON. Voor de studenten hbo-niveau 1 wordt (in samenwerking met de andere Haagse opleidingsscholen) een apart opleidingsprogramma neergezet. Dit wordt beschreven in een apart programmaboekje.

De praktijkdagen bestaan uit werk- en intervisiebijeenkomsten:

- **Werkbijeenkomsten:** in de werkbijeenkomsten wordt er gewerkt aan praktische oefeningen die je sterker en bewuster maken voor de klas. Je leert van en met elkaar om in de praktijk te kunnen groeien. In de bijeenkomst maken we steeds de verbinding tussen theorie en praktijk.

- **Intervisie:** het doel van intervisie is om je te ondersteunen in je professionele identiteitsontwikkeling (wat voor docent wil ik worden, welke ontwikkeling moet ik nog doormaken en welke stappen zijn hiervoor nodig). Tijdens de vier praktijkdagen zijn er overkoepelende intervisiebijeenkomsten op HOS niveau. Daarnaast wordt er ook op schoolniveau intervisie georganiseerd.

Tijdens de praktijkdagen kun je als student kiezen uit werk- en intervisiebijeenkomsten in de volgende lijnen:

1. 21^e eeuwse vaardigheden met extra aandacht voor ict
2. Pedagogische professionalisering
3. Didactische professionalisering
4. Professionalisering
5. Workshops naar behoefte

Voor ieder programmaonderdeel maken we met een kleurmarkering duidelijk of het betrekking heeft op:

- Pedagogiek
- Didactiek
- Professionalisering

De vijf inhoudelijke lijnen uit het HOS opleidingsprogramma bestaan uit de volgende onderdelen:

1. 21^e eeuwse vaardigheden met extra aandacht voor ict
 - 21^e eeuwse vaardigheden
 - Basis ict in de klas
 - Groei mindset
 - Gesprekstechnieken
2. Pedagogische professionalisering
 - Basis op orde
 - Passend onderwijs: vmbo en gymnasium
 - Kijkje in het mentoraat
3. Didactische professionalisering
 - Ict: de leerling in beeld
 - De leerling in beeld: activerende werkvormen
 - RTTI
 - Workshop differentiatie
4. Professionalisering
 - Visie op leren
 - Debatteren op het vmbo
 - Onderwijsethiek
 - Houding en stemgebruik voor de klas
 - Intervisie op basis van behoefte en gericht op uitwisseling inspirerende voorbeelden en onderzoek
5. Workshops naar behoefte
 - Workshops naar behoefte van studenten

Als bijlage 4 bij dit programmaboekje is een uitgebreide tabel opgenomen met een toelichting per programmaonderdeel.

Ter illustratie: voorbeeld van gekozen praktijkprogramma bij de HOS door een HR student

Vier maal per jaar biedt de HOS een praktijkdag aan. Deze praktijkdagen vormen een integraal deel van je stage op een opleidingsschool. Immers 40% van je studie volg je op een opleidingsschool. Praktijkdocenten van de HOS en medewerkers van de lerarenopleiding verzorgen vanuit de visie van de opleidingsschool deze praktijkbijeenkomsten. Theorie van het instituut en praktijk van de scholen vloeien dan samen.

Aan het eind van het jaar willen we graag teruglezen in je portfolio wat je hebt gekozen, wat je er geleerd hebt en wat aansprak. Uiteindelijk moet je eind niveau 4 een visie op je vakgebied en op leren hebben ontwikkeld. Elk jaar gaan we in stapjes daar naar toe werken. Daarom is het belangrijk dat je goed overwogen kiest. We hebben er voor gekozen geen strak ingeroosterd programma aan te bieden, maar dat flexibel te houden. Zodoende hopen we dat het praktijkprogramma goed aansluit op dat wat jij nodig hebt. Je krijgt via de mail een uitnodiging op je in te tekenen voor de workshops. Elke dag bestaat uit vier roostermomenten met meestal een keuze uit 5 tot 6 workshops per roostermoment.

Om je een idee te geven hoe het eruit zou kunnen zien hieronder een voorbeeld:

Niveau 2:

Je start met een startbijeenkomst. Naast een persoonlijk welkom, krijg je een grondige uitleg over het jaar.

Praktijkdag 1: basis op orde 1; basis ICT in de klas 1; werkbijeenkomst thema naar keuze en stagebegeleiding door IO

Praktijkdag 2: basis op orde 2; basis ICT in de klas 2; intervisie in subgroepen

Praktijkdag 3: 21ste vaardigheden; werkbijeenkomst thema naar keuze; groei mindset

Praktijkdag 4: debatteren op het VMBO; werkbijeenkomst naar keuze, intervisie en stagebegeleiding door IO

Niveau 3:

Je start met een startbijeenkomst.

Praktijkdag 1: ICT de leerling in beeld 1 ; RTTI; activerende werkvormen 1 en stagebegeleiding door IO

Praktijkdag 2: ICT de leerling in beeld 2; workshop differentiatie; activerende werkvormen 2

Praktijkdag 3: houding en stemgebruik voor de klas; kijkje in het mentoraat; passend onderwijs 1

Praktijkdag 4: debatteren op het VMBO; workshop thema naar keuze; passend onderwijs 2 en stagebegeleiding door IO

Niveau 4:

Je start met een startbijeenkomst.

Praktijkdag 1: 21^e eeuwse vaardigheden; intervisie gericht op uitwisseling; visie op leren en stagebegeleiding door IO

Praktijkdag 2: werkbijeenkomst thema naar keuze; workshop differentiatie; intervisie gericht op onderzoek en stagebegeleiding door IO

Praktijkdag 3: houding en stemgebruik voor de klas; RTTI; groei mindset en stagebegeleiding door IO

Praktijkdag 4: debatteren op het VMBO; werkbijeenkomst thema naar keuze; intervisie en stagebegeleiding door IO

Innomo's

De zogenaamde innomo bijeenkomsten vormen een belangrijke impuls voor vernieuwing binnen de HOS. Er vinden jaarlijks diverse HOS innomobijeenkomsten plaats voor alle betrokkenen binnen de HOS: studenten, docenten, opleiders, begeleiders en leidinggevendenden. Deze innomo's zijn innovatieve modules in de vorm van workshops rondom de pijlers in onze visie: pedagogisch en didactisch vernieuwen.

De innomo's zijn op woensdag en gekoppeld aan twee van onze praktijkdagen.

De innomo's vinden in 2020-2021 plaats op (gekoppeld aan twee van onze praktijkdagen):

- Woensdag 01-12-2021 (OP2): 16:30-18:30u, Segbroek College (Klaverstraat).
- Woensdag 16-02-2022 (OP3): 16:30-18:30u, 's Gravendreef College (Klaas Voskuildreef).

Beoordeling

De ontwikkeling van de student wordt gevolgd door het opleidingsteam van de school (werkplekbegeleider, schoolopleider) en de instituutopleider van de lerarenopleiding. Op vaste momenten worden de studenten beoordeeld door het instituut, in samenspraak met de school.

Let op: deelname aan de HOS praktijkdagen en intervisie wordt meegenomen in de beoordeling.

Geef in je portfolio steeds aan: bij welke onderdelen ben je geweest bij de HOS praktijkdagen en wat heb je hieruit gehaald?

HOS certificaat

Als je hebt deelgenomen aan alle HOS praktijkdagen, dan krijg je hiervoor bij afronding van je traject een HOS certificaat als bijlage bij je diploma.

Rollen en verantwoordelijkheden bij beoordeling

Bij de beoordeling zijn binnen de HOS de volgende personen betrokken:

- de student zelf;
- de schoolopleider (mede-beoordelaar, adviserende rol): vormt een objectief en onafhankelijk oordeel over het functioneren van de student, verzamelt hiervoor de benodigde informatie (werkplekbegeleider, lesbezoek);
- de werkplekbegeleider: informeert de schoolopleider (gevraagd en ongevraagd) over de voortgang van de student en geeft advies ten aanzien van de beoordeling;
- de instituutsopleider/assessor (eindverantwoordelijk): vormt het eindoordeel over de student, neemt het oordeel van de schoolopleider zeer serieus.

5. Planning HOS opleidingsprogramma 2021-2022

Opmerking: kwaliteitszorg/evaluatie is geïntegreerd in het opleidingsprogramma. Iedere praktijkbijeenkomst sluit af met het ophalen van tips en tops.						
Startbijeenkomst septemberstart wo-studenten	Woensdag 8-09-2021 (OP1)	08.30 - 17.00u	Gymnasium Sorghvliet (middag op de eigen stageschool)	Studenten, school- en instituutskoördinatoren en -opleiders		
	Kennismaking met de HOS					
	Stagevoorlichting					
	Je opleidingstraject binnen de HOS: aan de slag!					
	Afspraken maken met je stageschool					
	Op je stageschool					
Startbijeenkomst septemberstart hbo-niveau 2, 3, 4	Woensdag 15-09-2021 (OP1)	08.30 - 17.00u	Roemer Visscher College (middag op de eigen stageschool)	Studenten, school- en instituutskoördinatoren en -opleiders		
	Stagevoorlichting					
	Je opleidingstraject binnen de HOS: aan de slag!					
	Afspraken maken met je stageschool					
	Op je stageschool					

Praktijkdag 1	Woensdag 06-10-2021 (OP1)	09.30 - 16.00u (voor hbo studenten: tot 17.30u)	Heldring College	Studenten, school- en instituutskoördinatoren en -opleiders		
		thema 1 (21e eeuwse vaardigheden en ict)	thema 2 (pedagogische professionalisering)	thema 3 (didactische professionalisering)	thema 4 (professionalisering + workshops naar keuze)	
09.30 - 10.00u	Welkom/introductie door ontvangende school (plenair)					
10.00 - 11.30u	Werkbijeenkomst 1 (thema naar keuze)	21 ^e eeuwse vaardigheden 1 (Hugo de Groot)	Basis op orde 1 (Teun Arts en Jacques Helderop)	Ict: de leerling in beeld 1 (Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen)	Houding en stemgebruik voor de klas (Janie Spaans en Ella van der Donk)	Onderwijsethiek 1: docent-leerling-relatie (Bryan van Woensel)
11.30 - 12.30u	Pauze					
12.30 - 14.00u	Werkbijeenkomst 2 (thema naar keuze)	Basis ict in de klas 1 (Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen)	Kijkje in het mentoraat (Carinka Luteijn en Dana Jansen)	De leerling in beeld: activerende werkvormen 1 (Emiel van der Hart en co-docent?)	Visie op leren 1 (Leonie Drabbe en Emil Wijler)	Onderwijsethiek 2: docent-ouder-relatie (Bryan van Woensel)
14.00 - 14.30u	Pauze					
14.30 - 16.00u	Werkbijeenkomst 3 (thema naar keuze)	Groei mindset (Jean-Marie Molina)	Passend onderwijs 1: vmbo (Anouk van Dijk)	RTTI (Leonie Drabbe en Emil Wijler)	Intervisie gericht op uitwisseling/reflectie (Marjoleine Vermeulen, Sjaak Nuijt, Monique Andringa, Job Bosma)	Workshop naar behoefte van studenten (nader in te vullen)
16.00 - 16.30u	Pauze					
16.30 - 17.30u	Stagebegeleiding door instituutsopleider (hbo studenten)					

Intervisie / stagebegeleiding op de scholen	Woensdag 03-11-2021 (OP1)					
<i>In te vullen door de scholen i.s.m. de instituten</i>						

Praktijkdag 2	Woensdag 01-12-2021 (OP2)	9:30-18:30u (inclusief innomo)	Segbroek College	Studenten, school- en instituutskoördinatoren en -opleiders, werkplekbegeleiders		
		thema 1 (21e eeuwse vaardigheden en ict)	thema 2 (pedagogische professionalisering)	thema 3 (didactische professionalisering)	thema 4 (professionalisering + workshops naar keuze)	
09.30 - 10.00u	Welkom/introductie door ontvangende school (plenair)					
10.00 - 11.30u	Werkbijeenkomst 1 (thema naar keuze)	21 ^e eeuwse vaardigheden 2 (Hugo de Groot)	Workshop naar behoefte van studenten (nader in te vullen)	Ict: de leerling in beeld 2 (Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen)	Debatteren op het vmbo (Sandor Stuu en Ikram el Ayadi)	Visie op leren 2 (Leonie Drabbe en Emil Wijler)
11.30 - 12.30u	Pauze					
12.30 - 14.00u	Werkbijeenkomst 2 (thema naar keuze)	Basis ict in de klas 2 (Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen)	Basis op orde 2 (Teun Arts en Jacques Helderop)	De leerling in beeld: activerende werkvormen 2 (Emiel van der Hart en co-docent?)	Studentenpanel (Leonie Drabbe en Ikram el Ayadi)	Onderwijsethiek 3: docent-school-relatie (Bryan van Woensel)
14.00 - 14.30u	Pauze					
14.30 - 16.00u	Werkbijeenkomst 3 (thema naar keuze)	Gesprekstechnieken (Karen van der Worp en Sjaak Nuijt)	Passend onderwijs 2: gymnasium (Linda van de Beek)	Workshop differentiatie (Iris Gulink)	Intervisie in 2 subgroepen: 1 gericht op uitwisseling/reflectie (Sjaak Nuijt, Monique Andringa, Job Bosma), 1 gericht op onderzoek (Marjoleine Vermeulen, Emiel van der Hart)	
16.00 - 16.30u	Pauze					
16.30 - 17.15u	Innomo (plenaire spreker)					
17.15 - 18.30u	Rondetafel gesprekken (inclusief maaltijd) (o.l.v. school- en instituutskoördinatoren)					

Startbijeenkomst februaristart	Woensdag 02-02-2021 (OP2)	08.30 - 17.00u	Gymnasium Sorghvliet (middag op de eigen stageschool)	Studenten februaristart wo, school- en instituutskoördinatoren ICLON/SEC en -opleiders, let op: andere startbijeenkomst voor niveau 1!		
	Kennismaking met de HOS					
	Stagevoorlichting					
	Je opleidingstraject binnen de HOS: aan de slag!					
	Afspraken maken met je stageschool					
	Op je stageschool					

Intervisie / stagebegeleiding op de scholen	Woensdag 09-02-2021 (OP2)					
<i>In te vullen door de scholen i.s.m. de instituten</i>						

Praktijkdag 3	Woensdag 16-02-2022	9:30-18:30u (inclusief innomo)	's Gravendreef College (Klaas Voskuildreef)	Studenten, school- en instituutskoördinatoren en -opleiders, werkplekbegeleiders		
		thema 1 (21e eeuwse vaardigheden en ict)	thema 2 (pedagogische professionalisering)	thema 3 (didactische professionalisering)	thema 4 (professionalisering + workshops naar keuze)	
09.30 - 10.00u	Welkom/introductie door ontvangende school (plenair)					
10.00 - 11.30u	Werkbijeenkomst 1 (thema naar keuze)	21 ^e eeuwse vaardigheden 1 (Hugo de Groot)	Basis op orde 1 (Teun Arts en Jacques Helderop)	Ict: de leerling in beeld 1 (Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen)	Houding en stemgebruik voor de klas (Janie Spaans en Ella van der Donk)	Visie op leren 1 (Leonie Drabbe en Emil Wijler)
11.30 - 12.30u	Pauze					
12.30 - 14.00u	Werkbijeenkomst 2 (thema naar keuze)	Basis ict in de klas 1 (Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen)	Kijkje in het mentoraat (Carinka Luteijn en Dana Jansen)	De leerling in beeld: activerende werkvormen 1 & 2 (Emiel van der Hart en co-docent?)	Studentenpanel (Leonie Drabbe en Ikram el Ayadi)	Onderwijsethiek 1: docent-leerling-relatie (Bryan van Woensel)
14.00 - 14.30u	Pauze					
14.30 - 16.00u	Werkbijeenkomst 3 (thema naar keuze)	Groei mindset (Jean-Marie Molina)	Passend onderwijs 1: vmbo (Anouk van Dijk)	RTTI (Leonie Drabbe en Emil Wijler)	Intervisie in 2 subgroepen: 1 gericht op uitwisseling/reflectie (Sjaak Nuijt, Monique Andringa, Job Bosma), 1 gericht op onderzoek (Marjoleine Vermeulen, Emiel van der Hart)	
16.00 - 16.30u	Pauze					
16.30 - 17.15u	Innomo (plenaire spreker)					
17.15 - 18.30u	Rondetafel gesprekken (inclusief maaltijd) (o.l.v. school- en instituutskoördinatoren)					

Intervisie / stagebegeleiding op de scholen	Woensdag 06-04-2022 (OP3)					
<i>In te vullen door de scholen i.s.m. de instituten</i>						

Praktijkdag 4	25-05-2022 (OP4)	09.30 - 16.00u (voor hbo studenten: tot 17.30u)	Pieter Groen	Studenten, school- en instituutskoördinatoren en -opleiders		
		thema 1 (21e eeuwse vaardigheden en ict)	thema 2 (pedagogische professionalisering)	thema 3 (didactische professionalisering)	thema 4 (professionalisering + workshops naar keuze)	
09.30 - 10.00u	Welkom/introductie door ontvangende school (plenair)					
10.00 - 11.30u	Werkbijeenkomst 1 (thema naar keuze)	21 ^e eeuwse vaardigheden 2 (Hugo de Groot)	Basis op orde 2 (Teun Arts en Jacques Helderop)	Ict: de leerling in beeld 2 (Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen)	Debatteren op het vmbo (Sandor Stuu en Ikram el Ayadi)	Groei mindset (Jean-Marie Molina)
11.30 - 12.30u	Pauze					
12.30 - 14.00u	Werkbijeenkomst 2 (thema naar keuze)	Basis ict in de klas 2 (Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen)	<i>Workshop naar behoefte van studenten (nader in te vullen)</i>	<i>Workshop naar behoefte van studenten (nader in te vullen)</i>	Visie op leren 2 (Leonie Drabbe en Emil Wijler)	Onderwijsethiek 2: docent-ouder-relatie (Bryan van Woensel)
14.00 - 14.30u	Pauze					
14.30 - 16.00u	Werkbijeenkomst 3 (thema naar keuze)	Gesprekstechnieken (Karen van der Worp en Sjaak Nuijt)	Passend onderwijs 2: gymnasium (Linda van de Beek)	Workshop differentiatie (Iris Gulink)	Intervisie gericht op uitwisseling/reflectie (Marjoleine Vermeulen, Sjaak Nuijt, Monique Andringa, Job Bosma)	Onderwijsethiek 3: docent-school-relatie (Bryan van Woensel)
16.00 - 16.30u	Pauze					
16.30 - 17.30u	CGI-voorbereiding (hbo studenten)					

Hbo studenten: CGI's	Maandag 13-06-2022 en dinsdag 14-06-2022 (OP4)	9.00 - 17.00u	Tijdstip varieert, planning per school	School- en instituutopleiders		
9.00 - 17.00u	<i>Tijdstip varieert, planning per school</i>					

Afsluitende bijeenkomst	Woensdag 22-06-2022 (OP4)	16.00u-20.00u	Corbulo College	Alle betrokkenen binnen de HOS		
--------------------------------	----------------------------------	----------------------	------------------------	---------------------------------------	--	--

HOS opleiders en begeleiders

Je wordt binnen de HOS in de praktijk opgeleid door een opleidingsteam van de school (werkplekbegeleider en schoolopleider) en je lerarenopleiding (instituuksopleider). Tijdens het werkplekleren maak je kennis met de school, je observeert lessen en ervaart hoe het is om zelf les te geven, je bereidt lessen voor en je neemt deel aan allerlei activiteiten op de school.

Op de school heb je voornamelijk te maken met je **werkplekbegeleider**; dat is je aanspreekpunt op school. Dit is een docent uit hetzelfde of een vergelijkbaar vakgebied die een opleiding heeft gevolgd om studenten op te leiden op de werkplek. De werkplekbegeleider kan je zowel vakinhoudelijk als pedagogisch-didactisch verder helpen. De **schoolopleider** volgt jouw voortgang, bijv. door lesbezoek en gesprekken. De **schoolcoördinator** vervult een coördinerende rol op de school op het gebied van samen opleiden en professionaliseren.

Vanuit je lerarenopleiding heb je te maken met de **instituuksopleider**. De instituuksopleider weet wat er vanuit de lerarenopleiding van jou wordt verwacht en kan hij/zij jou daar bij begeleiden. De beoordeling wordt gedaan door de schoolopleider en de instituuksopleider/assessor. De instituuksopleider is eindverantwoordelijk voor de beoordeling.

Onze schoolcoördinatoren

	Naam	School	E-mailadres
	Ikram El Ayadi	Corbulo / Diamant / Heldring College	i.eayadi@heldringcollege.nl
	Danielle Dupon	's Gravendreef College Leidschendam / Leidschenveen	dup@sgdc.nl
	Laurens Goossens	Gymnasium Sorghvliet	go@gymnasium-sorghvliet.nl
	Ismael Bella	Roemer Visscher College	i.bella@sgzuidwest.nl
	Teun Arts	Segbroek College	art@segbroek.nl

	Margreet van Amerom	Pieter Groen	ame@andreascollege.nl
---	---------------------	--------------	-----------------------

Onze co-docenten

	Naam	Programma onderdeel	E-mailadres
	Tim Paardekoper	Basis ict in de klas De leerling in beeld: ict	Paa@sgdc.nl
	David Baarspul	Basis ict in de klas De leerling in beeld: ict	dwbaarspul@gmail.com
	Mathijs van Leeuwen	Basis ict in de klas De leerling in beeld: ict	m.vleeuwen@heldringcollege.nl
	Teun Arts	Basis op orde	art@segbroek.nl
	Jacques Helderop	Basis op orde	j.helderop@sgzuidwest.nl
	Emiel van der Hart	De leerling in beeld: activerende werkvormen	hat@segbroek.nl
	Linda van de Beek	Passend onderwijs	Bk@gymnasium-sorghvliet.nl

	Anouk van Dijk	Passend onderwijs	A.vDijk@heldringcollege.nl
	Leonie Drabbe	RTTI Visie op leren Studentenpanel	dra@sgdc.nl
	Emil Wijler	RTTI Visie op leren	WIJ@heldringcollege.nl
	Bryan van Woensel	Onderwijsethiek	wns@segbroek.nl
	Ikram El Ayadi	Debatteren op het vmbo Studentenpanel	i.eayadi@heldringcollege.nl
	Sandor Stuit	Debatteren op het vmbo	STU@heldringcollege.nl
	Iris Gulink	Workshop differentiatie	glk@heldringcollege.nl
	Janie Spaans	Houding en stemgebruik voor de klas	sj@gymnasium-sorghvliet.nl
	Ella van der Donk	Houding en stemgebruik voor de klas	E.vanderDonk@andreascollege.nl

	Carinka Luteijn	Kijkje in het mentoraat	ln@gymnasium-sorghvliet.nl
	Dana Jansen	Kijkje in het mentoraat	D.Jansen@andreascollege.nl
	Monique Andringa	Intervisie	m.andringa@sgzuidwest.nl
	Job Bosma	Intervisie	bsa@segbroek.nl

Onze instituutskoördinatoren en -opleiders

	Naam	Instituut	E-mailadres
	Sjaak Nuijt	Hogeschool Rotterdam (instituutskoördinator en - opleider)	j.nuijt@hr.nl
	Chris van Dijke	Hogeschool Rotterdam (instituuopleider)	c.g.van.dijke@hr.nl
	Valentijn Callenfels	Hogeschool Rotterdam (instituuopleider)	

	Marjoleine Vermeulen	ICLON	m.d.vermeulen@iclon.leidenuniv.nl
		TU Delft/SEC	R.T.G.vanUffelen@tudelft.nl

Stagecoördinatie en administratieve ondersteuning HOS

	Lida de Jong	ldj@sgdc.nl
--	--------------	-------------

6. Enkele afspraken

- Zorg dat je zo snel mogelijk je stage-overeenkomst laat ondertekenen.
- We gaan er van uit dat je op de opleidingsdagen de gehele dag (1e t/m 8e uur) aanwezig bent op de opleidingslocatie.
- Binnen de stagedagen geef je niet alleen les, maar werk je ook aan je stageopdrachten.
- Als je onverhoopt ziek bent, neem dan minimaal 30 minuten voor de start van het eerste uur contact op met de werkplekbegeleider en schoolopleider. Als je te laat op school gaat komen neem dan z.s.m. contact op met de receptie/administratie van de school en vraag je afwezigheid door te geven aan je werkplekbegeleider en schoolopleider.
- Voor de leerlingen van de school ben je 'gewoon' een leraar, dus heb je een voorbeeldfunctie binnen de school. Niet alleen gedragsmatig, maar ook qua kleding e.d. Houd je aan de afspraken binnen de school. Stel je daar de eerste dag van op de hoogte.
- Mail alleen in uiterste gevallen en na overleg met je werkplekbegeleider met leerlingen. Indien nodig communiceer dan uitdrukkelijk alleen met je schoolmailadres!
- Kopiëren doe je in overleg met je werkplekbegeleider. Stel je op de hoogte van schoolafspraken rondom kopiëren op de opleidingslocatie.
- Bereid iedere les of deel van een les die je geeft voor middels een lesvoorbereidingsformulier.
- Ga altijd zorgvuldig om met privacy van personen. Vermeld als regel geen namen bij de uitwerking van een opdracht.

7. Nuttige tips en hints

- Op elke school kun je gebruik maken van de personeelskamer. Richt je hierbij nadrukkelijk naar de locatiegebruiken en meng je in het docententeam.
- Er zijn verschillende plaatsen binnen de school waar je kunt werken, bijvoorbeeld de docentenwerkkamer, de teamkamers of de personeelskamer. Vraag even na welke mogelijkheden jouw stageschool biedt. Ga niet met alle stagiaires bij elkaar zitten, laat ruimte voor de docenten om te werken. Je kunt wel met je duo-stagiair samen gaan zitten.
- Beperk je niet tot één of enkele vakken maar probeer zoveel mogelijk alle facetten van de school te bestrijken. Zo krijg je een breed beeld van het beroep van docent.
- Vraag zo mogelijk uitleg wanneer je iets niet begrijpt, je kunt veel leren van anderen.
- Bereid ieder gesprek dat je gaat houden zorgvuldig voor, in die zin dat je je ingelezen hebt en je vragen en punten op papier hebt staan.

- Bereid observaties en opdrachten goed voor: weet waarop je gaat letten, hoe je het noteert en hoe de informatie 'objectief' blijft. Observeer nooit zonder doelstelling.
- Als je een onderzoeksopdracht vanuit de lerarenopleiding gaat uitvoeren overleg dan over de aanpak eerst met je werkplekbegeleider of schoolopleider.
- Sommige scholen hebben een eigen onderzoekagenda; vraag daar eens naar als je nog een thema zoekt voor afstuderen of praktijkonderzoek. Misschien kom je op een leuk idee.

8. Regelgeving

VOG (Verklaring Omtrent Gedrag)

Je ontvangt van je stageschool een mail met informatie over de aanvraag van de VOG. De link in de mail brengt je naar de aanvraag. Het proces levert je een '**bewijs van aanvraag**' op.

De definitieve VOG ontvang je later.

De kosten voor de aanvraag worden vergoed door de school.

Op je eerste stagedag moet je het 'bewijs van aanvraag' kunnen tonen.

Filmen in de klas via Iris Connect

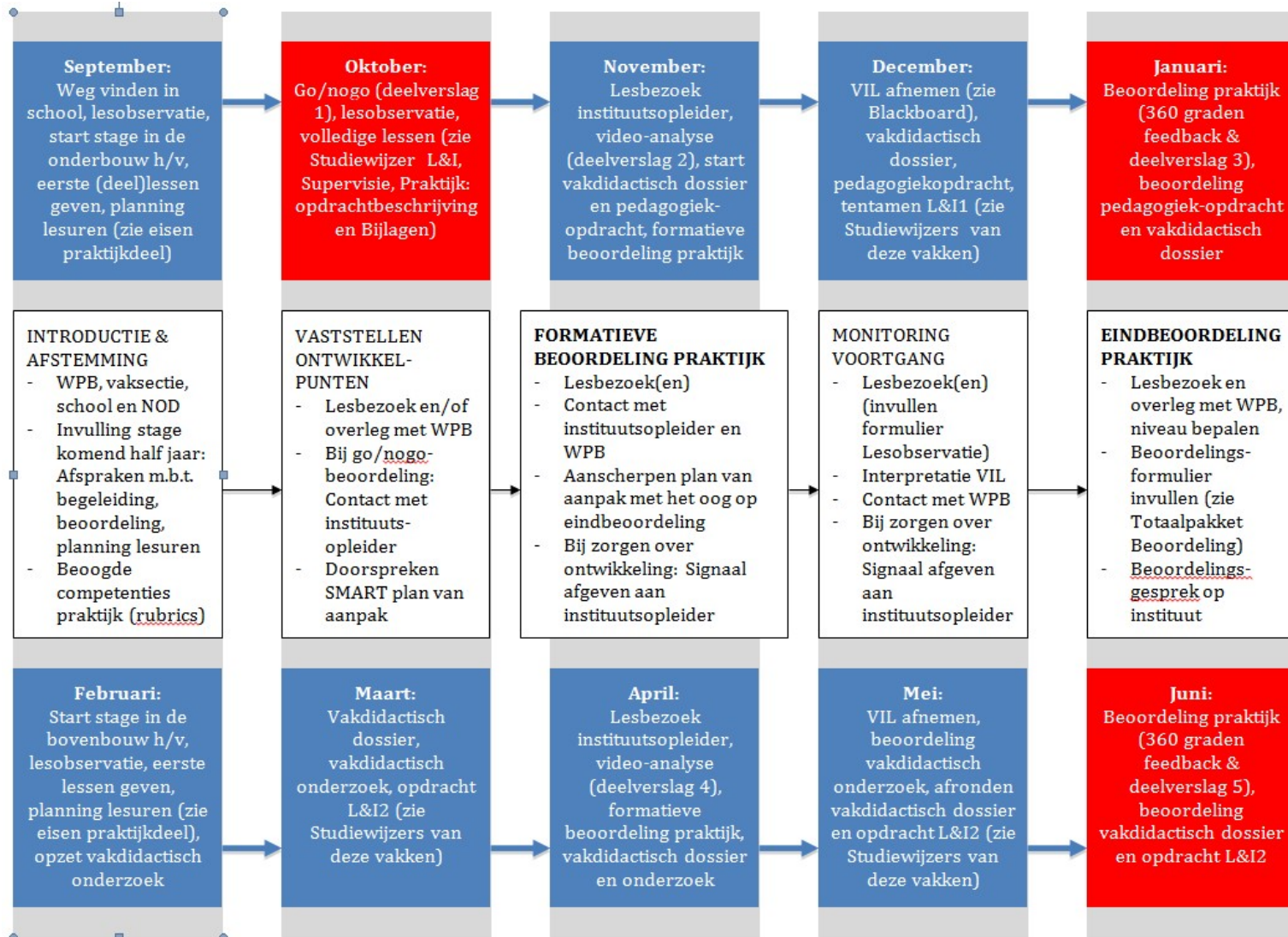
Ten aanzien van het gebruik van foto- en filmapparatuur hebben we te maken met privacy-wetgeving. De scholen hebben hierover met elkaar afgesproken, dat uitsluitend gefilmd mag worden met behulp van Iris Connect. Leerlingen, of hun ouders, geven hiervoor jaarlijks toestemming.

Je mag de lessen dus filmen, maar absoluut niet met eigen camera's of telefoontoestellen, waarop niet Iris Connect is geactiveerd. Iris Connect werkt met licenties die door de lerarenopleidingen zijn aangeschaft.

Het beeldmateriaal wordt opgeslagen in een veilig gesloten digitaal systeem waar je alleen met een gebruikersnaam en wachtwoord bij kan komen. Via je werkplekbegeleider, of schoolopleider krijg je toegang tot het systeem. Uitsluitend beoordelaars en begeleiders kunnen met jouw instemming de beelden bekijken.

Bijlage 1: ICLON Leiden tijdlijn werkplekleren

Bijlage 2: TU Delft Master Science Education and Communication (SEC)

De TU Delft biedt de TU Delft lerarenopleiding aan vanuit de afdeling Science Education and Communication aan waarin studenten worden opgeleid tot een eerstegraads lesbevoegdheid in de schoolvakken Informatica, Natuurkunde, Ontwerpen en O&O, Scheikunde en Wiskunde.

1. Opleidingen

Opleidingstraject	Wanneer	Duur	EC
Educatieve minor NA, SK, WI, Inf, Techniek	Start in september en februari	1 semester	30
Educatieve module NA, SK, WI, Inf, Techniek	Start in september en februari	1 semester	30
Master Educatie NA, SK, WI, Inf, Ontwerpen/O&O	Start in september en februari TU Delft: Master Science Education and Communication (lerarenopleiding)	2 semesters	120 of 60

2. Uitwerking visie

Belangrijke uitgangspunten van de TU Delft lerarenopleiding is het verbinden van theorie en praktijk en het werken vanuit de leervraag van de student. We leiden academisch gevormde docenten op die in staat zijn hun eigen leren op de werkplek vorm te geven. Daartoe werken we bij meerdere vakken aan de hand van de 'Plan Do Check Act' cyclus. Studenten doorlopen deze cyclus meerdere malen met hun leervragen en werken op een gestructureerde manier. Deze uitgangspunten sluiten naadloos aan bij de visie op opleiden van HOS. Binnen de vakken van de opleiding is er voor studenten ruimte om aan te haken bij de activiteiten van de opleidingsschool als dat past bij hun leertraject en leervragen. Het verbinden van theorie en praktijk is ook een waarde die we onderschrijven voor onszelf als instituut. Door actief te zijn binnen de opleidingsschool blijven wij ook leren en reflecteren op onze eigen praxis. Opleiden doe je samen!

3. Curriculum en stages

Q1	Q2	Q3	Q4
Professionele Leergemeenschap		Professional and Personal Development	
Inleiding STEM- didactiek	Vakdidactiek Basis	Vakdidactiek Verdieping	
Schoolpracticus Oriëntatie 1	Schoolpracticus Oriëntatie 2	Schoolpracticum Verdieping	
Onderwijskunde		Onderzoek en Ontwerp in het Onderwijs	

Praktijk 1	Schoolpracticum Basis
inhoud	In deze stage ligt de nadruk op leren onderwijzen in de onderbouw. Deze stage wordt gedaan door alle studenten in de opleiding, dus ook de masterstudenten. In de stage combineren studenten stage-opdrachten met opdrachten voor de vakken Onderwijskunde en Vakdidactiek. In de stage ontwikkelen zij hun pedagogisch-didactische vaardigheden. Voor het vak onderwijskunde werken de studenten aan klassenmanagement en het expliciteren van naïeve denkbeelden. Voor vakdidactiek werken ze ernaar toe om zelfstandig een lessenserie te ontwerpen, te geven en te evalueren. In stage-opdrachten wordt er gewerkt aan de hand van de Plan Do Check Act-cyclus.

	Meer informatie over de stage vindt u op www.stagehandleiding.net
periode	Semester 1 of semester 2
duur	16 weken
stagedag	De lesdag in Delft is dinsdag. Alle andere dagen zijn studenten in principe beschikbaar voor stage.
beoordeling	Beoordeling wordt gedaan op basis van criteria zoals omschreven op www.stagehandleiding.net . De vakcoach geeft feedback en de instituutsbegeleider geeft de uiteindelijke beoordeling.

Praktijk 2	Schoolpracticum Verdieping
inhoud	In deze stage ligt de nadruk op leren onderwijzen in de bovenbouw en wordt alleen gedaan door masterstudenten. In deze stage combineren studenten stageopdrachten, opdrachten voor vakdidactiek, persoonlijke en professionele ontwikkeling en het vak Ontwerpen en Onderzoeken in het Onderwijs (O3). In de stage ontwikkelen zij hun pedagogisch-didactische vaardigheden. Voor het vak O3 werken studenten aan een kleine onderwijsinnovatie die ze ook onderzoeken. Voor vakdidactiek werken ze ernaar toe om zelfstandig een lessenserie te ontwerpen, te geven en te evalueren in een bovenbouwklas. In stage-opdrachten wordt er gewerkt aan de hand van de Plan Do Check Act-cyclus. Meer informatie over de stage vindt u op www.stagehandleiding.net
periode	Semester 1 of semester 2
duur	16 weken
stagedag	De lesdag in Delft is dinsdag. Alle andere dagen zijn studenten in principe beschikbaar voor stage.
beoordeling	Beoordeling wordt gedaan op basis van criteria zoals omschreven op www.stagehandleiding.net . De vakcoach geeft feedback en de instituutsbegeleider geeft de uiteindelijke beoordeling.

Bijlage 3: HOS doorstroomformulier

Doorstroomformulier studenten HOS (in te vullen door 'oude' stageschool)

Gegevens student:	
Naam student:	
Opleidingsinstituut:	
Opleidingsvariant:	
Jaar:	
Begeleider opleidingsinstituut: (naam, contactgegevens):	
Gegevens vorige stageschool:	
Naam stageschool:	
Stageperiode:	
Vakcoach/werkplekbegeleider vorige stageschool (naam, contactgegevens):	
Schoolopleider vorige stageschool (naam, contactgegevens):	
Aandachtspunten student:	
Wat past goed bij de student?	
Wat verdient aandacht bij de student?	
Overige aandachtspunten/opmerkingen:	
Nieuwe stageschool:	
Naam en mailadres van de schoolcoördinator/schoolopleider van de nieuwe stageschool:	

Bijlage 4: Toelichting op programmaonderdelen HOS praktijkdagen

Lijn	Programmaonderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeenkomsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidingen	Relevante literatuur
1.	21 ^e eeuwse vaardigheden met extra aandacht voor ict	Hugo de Groot	In deze workshop besteden we aandacht aan het gebruik van de 21 ^{ste} -eeuwse vaardigheden in de les. We willen hierbij laten zien wat het belang is van aandacht voor de 21 ^{ste} -eeuwse vaardigheden tijdens de terugkoppeling van opdrachten en de feedback op de opdrachten.	2 bijeenkomsten	HR: - <u>ICLON:</u> Impliciet onderdeel van Supervisie <u>SEC:</u> O&O Vakdidactiek	HR: - <u>ICLON:</u> - <u>SEC:</u> O&O opdracht ICT in de klas	
	Basis ict in de klas	Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen	Eindoelen van deze module zijn: analyse stageschool maken, online klaslokaal kunnen organiseren en vormgeven, elo effectief kunnen inzetten tijdens de online/offline les, leerling digitaal feedback geven met online Tools, student kan door andere gemaakte kennisclips inzetten en heeft kennis applicaties die kunnen worden toegepast in de les: Quizizz, Lessonup, classroomscreen. (apps onder voorbehoud).	2 bijeenkomsten	HR: digitaal arrangeren niveau 2 <u>ICLON:</u> Impliciet onderdeel van Supervisie <u>SEC:</u>	HR: opdracht voor HR maken, maar ook in de klas uitvoeren. <u>ICLON:</u> - <u>SEC:</u>	
	Groei mindset	Jean-Marie Molina	In deze workshop ga je aan de slag met de principes van de groei mindset onder leiding van Jean-Marie Molina. Zie https://www.hogeschoolrotterdam.nl/hogeschool/jean-marie-molina/ .	1 bijeenkomst	HR: - <u>ICLON:</u> onderdeel van Supervisie <u>SEC:</u>	HR: - <u>ICLON:</u> - <u>SEC:</u>	

Lijn	Programma- onderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeen- komsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidin- gen	Relevante literatuur
	Gesprekstechniek en	Karen van der Worp en Sjaak Nuijt	Een veel voorkomende tip bij problemen met leerlingen, of contact met ouders is: 'Ga het gesprek aan'. Dat klinkt logisch, maar kan zeker in het begin best ingewikkeld en spannend zijn. In deze module krijg je handreikingen voor het voorbereiden en structureren van deze twee verschillende soorten gesprekken: het disciplinerende gesprek met de leerling, en het oudergesprek. Na een korte introductie gaan we aan de slag met een concrete casus, waarbij we focussen de structuur van het gesprek en op (jouw eigen) gesprekstechnieken. In kleinere groepen oefenen we en bespreken samen na. Aan het einde van deze workshops heb je enkele concrete handvatten om het gesprek dan ook echt aan te gaan!	1 bijeenkomst	<u>HR:</u> praktijkbijeenkomsten professioneel spreken <u>ICLON:</u> Onderdeel van Pedagogiek <u>SEC:</u> Onderwijskunde: Direct voor de klas PLG/vakdidactiek	<u>HR:</u> jaar 1 en 2 prof. spreken <u>ICLON:</u> 1 hele dag oefenen + informatie, afgesloten met een verslag. <u>SEC:</u> PLG	
2. Pedagogische professionalisering	Basis op orde	Teun Arts en Jacques Helderop	Deze module is bedoeld voor studenten die aan de vooravond staan van hun eerste les (of deel van een les). Of studenten die al even lesgeven, maar tegen (logische) beginnersproblemen aanlopen. Aan de hand van praktijkvoorbeelden onderzoeken we de kwaliteiten waarover een goede docent moet beschikken. Hoe zaken	2 bijeenkomsten	<u>HR:</u> Jaar 2 pedagogisch handelen <u>ICLON:</u> onderdeel van Supervisie en Leren en Instructie <u>SEC:</u> Onderwijskunde:	<u>HR:</u> diverse opdrachten en stageportfolio <u>ICLON:</u> Student wordt geacht dit in zijn tussenevaluaties 1 en 2 en in de analyse van VIL en in de midden en eindevaluatie	<u>ICLON:</u> Teitler, van Tartwijk-Roos van Leary; Model HIMAG <u>SEC:</u> 6 rollen van de leraar/M. Slooter Lessen in orde H1, H5, H6 en H11/P. Teitler

Lijn	Programma- onderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeen- komsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidin- gen	Relevante literatuur
			als houding, intonatie, mimiek en ademhaling jouw les flink kunnen beïnvloeden (positief én negatief!). Tijdens de workshop schetsen we de contouren van een geslaagde les en werken we een basale lesopbouw uit. Ook gaan we kort in op het bewaken van de orde in de klas en hoe jouw referentiekader daarbij een rol speelt. Tijdens de colleges op de HR, het ICLON of SEC heb je al wat theorie hierover meegekregen. Tijdens deze workshop maken we de vertaalslag naar de échte lespraktijk. Zie het als een survival-kit voor je eerste leservaring!		Interpersoonlijke ontwikkelingen en competenties	te gebruiken als analysetool <u>SEC:</u> Verbaal-non verbaal Hardop denken	Handboek voor leraren H4/Geerts en Van Kralingen
	Passend onderwijs: vmbo en gymnasium	Anouk van Dijk (vmbo), Linda van de Beek (gymnasium)	In deze module neem je een kijkje binnen de zorgstructuur van het Heldring College en het Christelijk Gymnasium Sorghvliet. Het is goed om te zien hoe het op deze twee verschillende scholen eraan toe gaat. Per school leggen we de volgende zaken aan je uit: wat is passend onderwijs, functieomschrijving van de zorgcoördinator en schoolmaatschappelijk werker op deze school, hoe wordt passend onderwijs geboden op deze school, wat is basis-, extra-, en diepteondersteuning? Waar	2 bijeenkomsten	<u>HR:</u> Passend Onderwijs 1 <u>ICLON:</u> Module in het tweede Semester, is tijdens Corona niet gegeven <u>SEC:</u> Passend onderwijs: de pedagogische opdracht van de school: passen onderwijs en zorgleerlingen	<u>HR:</u> eindverslag maken, waarbij HOS programma inhoudelijk helpt. <u>ICLON:</u> In tweede semester kan een student onder de rol lid schoolorganisatie hiermee iets doen in zijn eindverslag. Is optioneel. <u>SEC:</u> Individuele opdracht OWK	<u>SEC:</u> Geerts en Van Kralingen H8 en H9 Teitler: H15 – H19 Horeweg: gedragsproblemen in de klas

Lijn	Programma- onderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeen- komsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidin- gen	Relevante literatuur	
			ligt de grens?, welke casussen zijn de scholen veel voorkomen en hoe te handelen hierbij, meldplicht.					
	Kijkje in het mentoraat	Carinka Luteijn en Dana Jansen	Op veel scholen is de mentor de spil in de organisatie rondom de zorg van leerlingen. In deze bijeenkomst laten we jullie de verschillende aspecten zien waar je in een mentoraat mee te maken krijgt.	1 bijeenkomst	<u>HR:</u> - <u>ICLON:</u> - <u>SEC:</u>	<u>HR:</u> - <u>ICLON:</u> - <u>SEC:</u>		
3.	Didactische professionalisering	Ict: de leerling in beeld	Tim Paardekoper, David Baarspul en Mathijs van Leeuwen	Eindoelen van deze module zijn: analyse stageschool maken, online klaslokaal kunnen organiseren en vormgeven, digitaal lesmateriaal arrangeren in Google sites, Sway, Goformative, binnen het gearrangeerde lesmateriaal gedifferentieerde leerroutes uitzetten, een analyse van formatieve toetsmogelijkheden maken op de stageschool, Forms, goformative, lessonup e.d., een formatieve toets vormgeven en uitvoeren, toetsresultaten analyseren, een passend leertraject vormgeven aan de hand van toetsresultaten en toetsresultaten gebruiken om een klas situatie te analyseren (koppeling praktijkonderzoek niveau 3/4 en wo).	2 bijeenkomsten	<u>HR:</u> LWT 1 stagehandleiding en toetsen bij vakopleiding <u>ICLON:</u> - <u>SEC:</u> Gastcollege ICT en Blended Learning	<u>HR:</u> LWT 1 stageportfolio <u>ICLON:</u> Kan worden verwerkt in het eindverslag. <u>SEC:</u> Individuele keuzeopdracht OWK en Voor O&O studenten	

Lijn	Programma- onderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeen- komsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidin- gen	Relevante literatuur
	De leerling in beeld: activerende werkvormen	Emiel van der Hart en co-docent vanuit Sorghvliet (volgt)	Deze module richt zich op een student die de basis van het lesgeven beheerst. Je weet een les te starten, instructie te geven, zelfstandig leren te bevorderen en een les duidelijk af te ronden. In deze module staat activerende didactiek en samenwerkend leren centraal. Een veilig en ordelijk leerklimaat, een effectieve en volledige instructie en effectieve vormen van samenwerkend leren zijn de basis van goed onderwijs. Om die drie zaken in de praktijk te brengen heb je niet alleen kennis nodig, maar moet je deze kennis ook in de praktijk kunnen brengen. Dat gaan we oefenen. Binnen deze cursus leer je hoe je: een veilig en ordelijke leerklimaat kunt inrichten, een volledige en effectieve instructie kunt geven, maar vooral: verschillende vormen van samenwerkend leren kunt hanteren die aansluiten op de groep die je lesgeeft.	2 bijeenkomsten	HR: ADSL jaar 3 ICLON: Expliciet onderdeel van Supervisie en Vakdidactiek SEC: PLG/vakdidactiek	HR: eindverslag maken, waarbij HOS programma inhoudelijk ondersteunt. ICLON: Onderdeel van het vakdidactisch dossier 1 en 2 SEC: PDCA-opdracht	ICLON: Ebbens en Teitler Doyle, The ecological Classroom Merrill, 5 principles of Instruction Jansen, Hele Taak Eerst, naar gedifferentieerd onderwijs Vakliteratuur per vak verschillend SEC: Vakspecifieke literatuur rondom vakdidactiek
	RTTI	Leonie Drabbe en Emil Wijler	Toetsen worden vaak als eindpunt gezien van een periode waarin je met leerlingen hebt gewerkt. Maar zijn toetsen wel een eindpunt of juist een begin? In deze workshop leer je waarom een toets juist een nieuw begin is	1 bijeenkomst	HR: komt aan bod bij toetsen maken bij vakopleidingen ICLON: Impliciet onderdeel van	HR: koppelen aan stageportfolio en eigen stageoefeningen met RTTI. ICLON:	

Lijn	Programma- onderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeen- komsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidin- gen	Relevante literatuur
			en hoe RTTI je kan helpen om vanuit je toets je lessen meer inhoud geeft.		Supervisie en vakdidactiek <u>SEC:</u>	<u>SEC:</u>	
	Workshop differentiatie	Iris Gulink	In jouw klassen leren alle leerlingen op hun eigen manier. Ze verschillen onder andere in niveau, motivatie, tempo, begeleidingsbehoefte en leervoorkeuren. Differentiatie is daarom essentieel, maar hoe pak jij dit aan? Welke verschillende vormen van differentiatie zet je in? En wat betekent dit voor de structuur van je les? In deze workshop gaan we aan de slag met differentiatievaardigheden om zo in te spelen op de verschillen tussen jouw leerlingen.	1 bijeenkomst	<u>HR:</u> Passend Onderwijs 2 <u>ICLON:</u> onderdeel van supervisie en vakdidactiek <u>SEC:</u> OWK: Leertheorieën en adolescentie theorie Passend onderwijs Vakdidactiek	<u>HR:</u> 1 ^e opdracht differentiëren Passend Onderwijs 2 <u>ICLON:</u> <u>SEC:</u> Individuele OWK eindopdracht	<u>ICLON:</u> Jansen, Hele Taak Eerst, naar gedifferentieerd onderwijs Vakliteratuur per vak verschillend
4. Professionalisering	Visie op leren	Leonie Drabbe en Emil Wijler	Met jullie maken we graag de eerste stappen om tot een eigen visie op leren te komen. Hierbij putten we uit je eigen ervaringen en brengen we jullie in contact met verschillende theoretische modellen die ondersteunend zijn om je eigen visie op leren te ontwikkelen.	2 bijeenkomsten	<u>HR:</u> - <u>ICLON:</u> Impliciet onderdeel van Supervisie <u>SEC:</u> PLG/Vakdidactiek supervisie	<u>HR:</u> - <u>ICLON:</u> Onderdeel van tussenevaluaties 1 en 2 en midden en eindevaluatie <u>SEC:</u> PDCA-opdracht	
	Debatteren op het vmbo	Sandor Stuu en Ikram el Ayadi	Door te debatteren vergroten leerlingen hun spreek- en luistervaardigheden. Het versterkt burgerschapsvaardigheden als kritisch denken, argumenteren	1 bijeenkomst	<u>HR:</u> - <u>ICLON:</u> - <u>SEC:</u>	<u>HR:</u> - <u>ICLON:</u> - <u>SEC:</u>	

Lijn	Programma- onderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeen- komsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidin- gen	Relevante literatuur
			en respect tonen voor de mening van anderen, en het vergroot het zelfvertrouwen. In deze workshop maak je kennis met het debatteren op het vmbo en leer je een aantal debatvaardigheden toe te passen in de les.				
	Onderwijsethiek	Bryan van Woensel	Als een leerling in een groepsproject zijn werk niet heeft gedaan, hoe becijfer je dan het groepswerk rechtvaardig? En als je een leerling mag, gun je haar toch gewoon een extra puntje op de toets? Moet elke leerling aanwezig zijn bij lessen over seksuele voorlichting? Je zegt vast ja, maar wat als ouders dat niet willen? En mogen lange excursies met het vliegtuig nog wel? Al deze vragen over wat goed en fout is om te doen binnen het onderwijs vallen onder de noemer Onderwijsethiek. Dit vakgebied binnen het onderwijs heeft betrekking op de ethische afwegingen die door docenten gemaakt worden in hun professionele handelen: wat is goed (en fout) om te doen in welke schoolse situatie? Onderwijsethiek verwijst hier dan ook niet alleen naar het gedrag van de individuele (beginnende) docenten, maar ook naar het	3 bijeenkomsten : - workshop 1 (docent-leerling-relatie; in de klas) - workshop 2 (docent-ouder-relatie; wie heeft welke verantwoordelijkheid) - workshop 3 (docent-school-relatie; m.b.t. breder schoolbeleid)	HR: - <u>ICLON</u> : - <u>SEC</u> :	HR: - <u>ICLON</u> : - <u>SEC</u> :	

Lijn	Programma- onderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeen- komsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidin- gen	Relevante literatuur
			<p>beleid van de school waar ze werken. Als docent maak je immers deel uit van een professionele organisatie en ben je dus ook medeverantwoordelijk voor de beleidskeuzes die daarbinnen gemaakt worden.</p> <p>Het doel van de workshop is tweeledig: enerzijds de eventuele ervaringen die je al hebt met zulke vraagstukken inbrengen en reflecteren hoe je die op een ethische manier had kunnen aanpakken; anderzijds bieden we je handvatten om onderwijsethische vraagstukken te herkennen en leer je kritisch denken volgens vier kenmerkende ethische theorieën.</p>				
	Houding en stemgebruik voor de klas	Janie Spaans en Ella van der Donk	Welke invloed heeft jouw houding en stemgebruik op je klassenmanagement? In deze workshop gaan we op zoek naar jouw sterke kansen en daar waar je nog te winnen hebt op dit gebied.	1 bijeenkomst	<p><u>HR:</u> professioneel spreken jaar 1 en 2</p> <p><u>ICLON:</u> Onderdeel van supervisie</p> <p><u>SEC:</u> Interpersoonlijk leerkrachtgedrag en (groeps)processen</p>	<p><u>HR:</u> opdrachten prof spreken.</p> <p><u>ICLON:</u> -</p> <p><u>SEC:</u> Hardop denken en individuele OWK eindopdracht</p>	<p><u>SEC:</u> Den Brok: reader Geerts & van Kralingen hoofdstuk 4</p> <p>Teitler: H7</p>
	Intervisie gericht op uitwisseling/reflectie en	Intervisie gericht op uitwisseling/reflectie: Sjaak	Het doel van intervisie is om je te ondersteunen in je professionele	doorlopend	<p><u>HR:</u> -</p> <p><u>ICLON:</u></p>	<p><u>HR:</u> -</p> <p><u>ICLON:</u></p>	<p><u>ICLON:</u> VDV heeft per vakgebied relevante</p>

Lijn	Programma-onderdelen	Co-docenten	Korte omschrijving	Aantal bijeenkomsten	Relevante onderdelen uit curricula instituten	Relevante opdrachten van de lerarenopleidingen	Relevante literatuur
	interview gericht op onderzoek	Nuijt, Monique Andringa en Job Bosma Interview gericht op onderzoek: Marjoleine Vermeulen en Emiel van der Hart	identiteitsontwikkeling (wat voor docent wil ik worden, welke ontwikkeling moet ik nog doormaken en welke stappen zijn hiervoor nodig). Daarnaast is er interview op het gebied van onderzoek, waarin je kunt uitwisselen en reflecteren op je praktijkonderzoek.		Het doen van Interview wordt vanuit de opleiding gestimuleerd Onderzoek doen is in het 2e semester een belangrijk onderdeel. Bij VDV=vakdidactische verdieping en bij liO=Innovaties in Onderwijs worden studenten geacht onderzoek te doen <u>SEC:</u> PLG en vakdidactiek	Onderzoeksverslag bij VDV, presentatie van bevindingen bij liO <u>SEC:</u> PDCA-opdracht	onderzoeksliteratuur. Bij liO wordt literatuur aangeboden vanuit 4 perspectieven, Psychologisch, Sociologisch, Curriculum, Organisatorisch
5.	Workshops naar behoefte	n.t.b.					